

Koevoet

Derde jaargang nr. 10, maart 2003

Participeren is vitaliseren

Verbinden en verduurzamen blijken prettig besmettelijk vitaliserend te werken:

de meeste van onze AEK-boeren zijn er beter aan toe dan toen ze destijds begonnen met het project. En dat gaat lijnrecht in tegen de maatschappelijke trend dat boeren het steeds moeilijker hebben, vooral financieel, maar ook sociaal. En het heeft zijn weerslag op het ecologische.

Met inzet van ons allen (boeren, adoptievrienden, stichting, donateurs) hebben we dat toch maar mooi voor elkaar gekregen!

En met en voor de boeren met wie het verduurzamen op alle niveaus nog moeilijk gaat, hebben we samen met de AEK-klankbordgroep van boeren en adoptievrienden een ondersteunend maatwerk-programma ontwikkeld, om zo de kans van slagen voor ieder die gemotiveerd meedoet met elkaar te bevorderen.

In deze 10^e Koevoet willen we de vitaliserende trend nog wat versterken, o.a. door te promoten dat u uw producten meer en vaker rechtstreeks van de boer betreft (en dat hoeft niet perse uw eigen AEK-boer te zijn). In die zin gaat het ons als stichting om het grotere geheel van boeren & burgers die met elkaar, en met de aarde en de dieren, het beste vóór hebben.

Op het overzicht staan niet alleen producten vermeld, ook diensten, zoals kamperen. Handig om deze lijst bij u te hebben als u door het land trekt. Zo zie je nog eens wat anders dan een supermarkt!

En verder in dit nummer ook aandacht voor het pilotproject lokale boer-consumentverbanden waar ook 6 van onze AEK-boeren aan mee doen, samen met nog 16 andere bedrijven.

Samen doen werkt! Bottom-up, net als zaad in de grond: eerst moet het goed wortelen en is het nog heel onzichtbaar, schijnbaar onbetekenend, maar dan ineens knàlt het eruit. Het voorjaar is weer begonnen, óók voor AEK!

Colofon

De Koevoet is een uitgave van 'Leef mee met de boer en adopteer een koe', een initiatief van stichting Milieubewustzijn en wordt inmiddels gesteund door 100 boeren en 1800 burgers.

Noordereinde 56, 1243 JJ 's-Graveland.

Websites: www.adopteereenkoe.nl

www.adoptacownow.org

www.milieubewustzijn.nl

E-mail: reactie@adopteereenkoe.nl

Fax: 035 - 6559360

Tel.: 035 - 6559359

Banknr. 540227013

Koeien houden van kruiden!

Duurzaam koeien houden betekent: de dieren zoveel mogelijk in hun waarde laten. En ook: verantwoord antibioticagebruik. Gerdien Ligtenberg vond een heel verantwoord alternatief.

In mijn werk als dierenarts liep ik voortdurend tegen een aantal – in mijn ogen – ongewenste dingen aan. Wat me om te beginnen tegenstaat, is dat er in de veehouderij zo veel antibiotica worden gebruikt. Voor boeren die duurzaam willen werken is dat sowieso uit den boze. Maar het geldt ook voor gangbare boeren: je moet immers rekening houden met een wachttijd voor melk en vlees, maar er kan ook on- of óvergevoeligheid voor antibiotica ontstaan.

Een ander punt dat me steeds weer opvalt, is dat er allerlei klachten zijn waar je ook met antibiotica en pijnstillers weinig tegen kunt doen.

Ik ben daarom op zoek gegaan naar alternatieven. En intussen maak ik gebruik van de kruidengeneeskunde - de fytotherapie, zoals het officieel heet. Ik mag wel zeggen: met zeer goede resultaten.

Niets nieuws onder de zon

Even onder ons: het gebruik van kruiden is in feite niks nieuws. Vóór er antibiotica waren, gebruikte men niets anders. Veel oudere veehouders kennen nog steeds allerlei planten en hun heilzame werking. Koeien gingen er namelijk zelf op af, wanneer ze zich niet lekker voelden. Waarom eet een koe vaak langs het looppad en onder het prikkeldraad door? Ze zoekt de kruiden die vroeger in de wei groeiden!

Gelukkig houden ook wetenschappers zich nu bezig met het vergaren van kennis over geneeskrachtige kruiden.

Weerstand versterken

Momenteel ben ik in het bezit van een zeer goede lijn van kruidenmiddelen, die een verbluffend effect hebben bij diverse gezondheidsproblemen bij koeien. Ik heb deze producten met veel succes ingezet bij: pinkengriep, diarree (bij koeien en kalveren), mastitisproblemen, huidklachten, slepende melkziekte, slijters, achterblijvers, enz. Deze kruidenmiddelen werken op

het hele dier: ze pakken niet alleen die ene ontsteking aan, maar versterken de algemene weerstand. Het resultaat is dat de koe veel minder vatbaar is voor bacteriële, virale, parasitaire en schimmelinfecties. Daarnaast worden de lever-, nier- en darmfunctie zodanig gestimuleerd, dat de koe weer in een gezonde balans komt. En dat heeft op zijn beurt een gunstig effect op o.a. melk- en vleesproductie en de vruchtbaarheid. Verder bestaat er een kruidenmiddel om koeien droog te zetten, dat aanmerkelijk goedkoper is dan droogzetters met antibiotica. En natuurlijk geldt voor alle middelen dat er geen wachttijd is voor vlees en melk! Het gaat hier namelijk om natuurlijke kruiden die onschadelijk zijn voor de gezondheid van mensen en dieren.

Kruiden in de wei

Al met al denk ik dat kruiden in de wei en geneesmiddelen op basis van kruiden niet mogen ontbreken op een bedrijf dat streeft naar duurzaamheid!

Wie wil praten over het gebruik van kruiden bij dieren (alle diersoorten!) of wie meer informatie wil over de producten die ik hierboven beschreef, nodig ik uit om contact met mij op te nemen: Gerdien Ligtenberg, Bazuinhof 61, 3525 GD Utrecht, 030-2421646. U kunt me ook via e-mail bereiken: gerdienligtenberg@zonnet.nl

Kort

Vorig jaar werden er in ons land 3,8 miljoen koeien gehouden. Da's 61000 minder (2%) dan in het jaar ervóór. De daling had in 2001 al ingezet, want ook aan het eind van dat jaar waren er zo'n zestigduizend dieren minder dan het jaar daarvoor.

* * * * *

Het aantal varkens in ons land daalt snel. Waren er in 1999 nog ruim 13 miljoen, eind vorig jaar beroeg dat aantal 11,2 miljoen. In 2001 was de daling 10 % (vooral vanwege de varkenspest) en in 2002 bedroeg ze 3 %.

“Van het geld van adopteer een koe hebben we een elektrische koeborstel gekocht”, schrijft de familie Kastelijn in Kamerik. “Dat is een roterende borstel die gaat draaien als er een koe onderdoor loopt. Denk maar aan de borstels van een autowasserette. De dieren schijnen het heerlijk te vinden. Hij stond al lang op ons verlanglijstje, maar we vonden 'm wat duur om aan te schaffen. Maar het is een nuttige besteding en zo blijft het adoptiegeld toch een beetje onder de koeien.”

* * * * *

Allemaal zetten we onze voetafdruk op de aarde

Als iedereen op aarde in dezelfde overvloed leefde als de doorsnee Noord-Amerikaan, zouden we dan gelukkig zijn?

Over het antwoord hoeven we niet lang na te denken: zoiets is onmogelijk. Als we dat zouden willen, hadden we twee extra aardbollen nodig.

Allemaal hebben we een deel van de ruimte op aarde nodig. Hoe groot die ruimte is, hangt af van je consumptie. Knappe Canadese koppen hebben een manier uitgewerkt om die benodigde oppervlakte vrij precies te berekenen.

Alles wat je gebruikt, is om te rekenen naar een hoeveelheid ruimte. Bij voedsel, wegen en huizen is dat niet moeilijk om te bedenken. Maar ook voor alles wat u draagt, koopt en vervoert is ruimte nodig. Er wordt namelijk energie bij gebruikt. Wie energie gebruikt, stoot kooldioxide uit (CO₂). En om dat weer in zuurstof om te zetten is een bepaalde oppervlakte bos nodig. Ruimte, dus

Zo kun je voor iedere persoon (en ook voor landen en steden) uitrekenen hoeveel aardoppervlak er voor hem of haar nodig is. Oftewel: welke voetafdruk hij op de aarde zet.

Welke voetafdruk?

Grondstoffen en bruikbare grond zijn helaas maar beperkt beschikbaar. We zijn nu met zes miljard mensen op de wereld. Zouden we de natuurlijke rijkdom zorgvuldig gebruiken, en de ruimte eerlijk verdelen, dan had iedere wereldburger ongeveer 17000 m² (ruwweg 3 voetbalvelden) tot zijn beschikking. En dan bleef er óók nog voldoende over om de natuur te laten overleven.

Maar helaas is de verdeling – laten we het voorzichtig zeggen – nogal onevenwichtig. Dat wordt duidelijk als je de voetafdrukken van verschillende landen vergelijkt. De gemiddelde Noord-Amerikaan heeft een voetafdruk van 84000 m², en in India met men het doen met 8000 m² per persoon. Met andere woorden: als alles zes miljard aardbewoners zouden leven zoals de gemiddelde Noord-Amerikaan, dan zouden we twee extra wereldbollen nodig hebben.

Hoe groot is uw voetafdruk?

Wie nieuwsgierig is naar zijn/haar eigen voetafdruk, kan hem vrij eenvoudig uitrekenen. Bij de Kleine Aarde, in Boxtel, is een papieren versie te bestellen (0411-684921), maar via internet is het ook op de computer te doen (www.voetenbank.nl).

Je kunt daar een kort programma downloaden: de 'Ecologische Voetafdruk'.

Dat geeft een korte inleiding over de voetafdruk en een vragenlijst waarmee iedereen zijn eigen voetafdruk kan meten. De grootte daarvan wordt uitgedrukt in hectares en zichtbaar gemaakt in voetbalvelden.

En dat is een heel leerzame ervaring: want ook als je denkt dat je behoorlijk (energie)bewust leeft, blij je als bewoner van het rijke westen nog een flink groot beslag op de wereldruimte te leggen...

Zie mij eigen voetafdruk hieronder.

Boerenportret

Sara Kolster, studente aan de Design Academie in Eindhoven, ontwikkelt als afstudeerproject een portrettenreeks van boeren. Ze heeft 10 AEK-boeren uitgekozen.

Ze wil daar een video of DVD van maken en in juni is het af. Misschien leuk om op een boerderijdag te vertonen, of thuis op een feestje. Of om weg te geven.

We zoeken bedrijven of organisaties die de productie financieel willen ondersteunen. Hebt u interesse – laat het ons dan weten via 035-6559359 of via info@adopteereenkoe.nl Geld overmaken is natuurlijk helemaal mooi: giro 33 20 18 of bankrekening 54 02 27 013 t.n.v. Milieubewustzijn in 's Graveland.

”De liefde voor mijn dieren komt me duur te staan”

Hoe je ook over oormerken denkt: zo’n fel gele flap aan een koeienoor doet onrecht aan het dier. Toch hebben boeren zich neergelegd bij de invoering. Allemaal? Nee, niet allemaal. Zoals een groepje Galliërs blééf opstaan tegen de Romeinen, zo blijft een klein aantal veehouders in ons land zich tegen oormerken verzetten. Onder hen is Jochem Rijpma, in het Friese Beers.

‘Het past niet bij het wezen van het dier’, zegt hij. ‘En een oormerk aanbrengen is pijnlijk. Ik heb ’ns een kalf met de hand grootgebracht. Hij was zo afhankelijk als wat, en volgde me waar ik ging. Maar omdat hij naar de markt moest, was ik verplicht een oormerk in te zetten – vanaf dat moment wou het dier niks meer van me weten.’

‘Ik heb wel ’ns de vergelijking horen maken met de manier waarop in de oorlog zigeuners, joden en homoseksuelen werden aangeduid’, vertelt hij. ‘En het zegt ook veel over de bedenkers van het systeem: we hebben de mond vol over dierenwelzijn, maar zo’n oormerk laat zien dat ze een dier in feite beschouwen als bezit, een investering, een productiemiddel.’ Van de paar duizend oormerkweigeraars die er aanvankelijk waren, zijn er niet veel meer over. De gezondheidsdienst voor dieren heeft – onder andere door rechtzaken – behoorlijk haar best gedaan om hen onder druk te zetten. Toch volharden er een zestigtal in hun weigering. Voor hen is nu een alternatief bedacht: ze mogen hun koeien fotograferen, waarbij het oormerk goed zichtbaar is – bijvoorbeeld aan een halsband. Dat kunnen ze vervolgens in hun administratie bewaren. En van elk dier moeten ze een haarmonster opsturen naar de gezondheidsdienst.

Het systeem werkt trouwens nog niet officieel: weigeraars kregen tot 15 december vorig jaar de gelegenheid ermee akkoord te gaan. ‘En dat was pikken of stikken’, zegt Jochem, dus de

meesten hebben ermee ingestemd. Maar gestraft worden ze toch, vertelt hij. Weigeraars krijgen namelijk élk jaar controle van de gezondheidsdienst.

‘Als je veertig of minder koeien hebt, wordt er van vier dieren een haarmonster genomen.

Het DNA-onderzoek daarvan moet je zelf betalen. Nou heb ik twaalf koeien, dus ben ik elk jaar 200 euro kwijt. De twaalf dieren die ik nú heb, zijn weliswaar binnen drie jaar onderzocht, maar ik heb ook ieder jaar jongvee, hè? Zo word je financieel gestraft omdat je hart hebt voor je dieren.’

(Voor een goed begrip: wie wél oormerken gebruikt, krijgt óók controle. Maar daar staat geen vast ritme voor. En de kosten hiervan worden vergoed door de overheid.)

Steunfonds

Omdat Jochem moeite genoeg heeft om het hoofd boven water te houden, hoopt hij op een soort steunfonds. ‘Dat DNA-onderzoek betaal ik, hoe dan ook. Maar je zou toch denken dat er in ons land genoeg dierenliefhebbers, dierenbeschermers en belangenbehartigers zijn die ons een steuntje in de rug willen geven?’

Noot van de redactie

Als er lezers zijn die zo’n steunfonds willen spekken, dan zal onze stichting het met plezier beheren. Maak in dat geval uw bijdrage over op giro 33 20 18 of bankrekening 54 02 27 013 van de Stichting Milieubewustzijn, in ’s-Graveland. En vergeet niet om “steunfonds oormerken” te vermelden.

Kamperen bij 1800 boeren en tuinders

In een vorig nummer van de Koevoet vroegen we onze adoptievrienden hoe we aandacht kunnen krijgen voor Adopteer een Koe. Dat leverde onder andere publiciteit op in het kerstblad van de SVR (de stichting vrije recreatie).

Indachtig het gezegde “Voor wat hoort wat” vertellen we kort iets over die stichting.

De SVR is de grondlegger van het ‘kamperen bij de boer’. Mede dank zij haar inspanningen is deze vorm van recreëren thans legaal. Ze is intussen de overkoepelende organisatie van ruim 1.800 kampeerboeren en meer dan 100.000 donateurgelovigen. In die hoedanigheid steunt en adviseert ze deelnemers en helpt donateurs aan adressen van SVR-campings, waar je betaalbaar kunt kamperen of een deel van de boerderij of een caravan c.q. zomerhuisje kunt huren.

Campings die bij de SVR zijn aangesloten bieden u een sta- of

verblijfplaats met eenvoudige voorzieningen: toiletten, wasgelegenheden en douches en elektriciteit.

Kantines, speelautomaten en dergelijke bronnen van vermaak zijn er niet. Voor vermaak zorgt u zelf, bijvoorbeeld door te helpen op de boerderij of door naar de dieren te kijken. Met ’n beetje geluk kunt u een koe zien kalven.

Maar wat u ook doet, altijd is er de rust van het platteland en het contact met het boerenleven en met de dieren op de boerderij. En is dat niet veel meer waard dan een grote, onpersoonlijke en commerciële camping?

De SVR heeft overigens ook adressen van particuliere grondbezitters - met boomgaard, bos of tuinderij - waar u natuurlijk ook van harte welkom bent.

Om u een indruk te geven van de prijzen: een overnachting kost 1,25 per persoon, 0,50 per tent en 1,25 per caravan.

Alle tarieven en bijzonderheden vindt u op het internet:

www.svr.nl. Maar u kunt ook bellen: 0183-352741.

De vier magen van de koe

Een koe is een herkauwer, net als bijvoorbeeld een ree. Maar hoe werkt dat nu precies? Even een lesje biologie.

Pens

De koe slikt het gras zonder kauwen in, waarbij het in de pens belandt. Dat is de eerste maag, die met een deftig woord Rumen wordt genoemd. De pens is super belangrijk. Als die ermee ophoudt houdt de koe ook op. De pens zit vol bacteriën die het hooi en kuilvoer (en ander ruwvoer) verteren. Om die bacteriën in conditie te houden, is het belangrijk dat het voer van de koe een beetje constant is. Als ze bijv. uitbreekt en ineens een hele kruiwagen vol brok opeet, wordt ze erg ziek. Die brok verteert namelijk veel sneller dan bv. kuilvoer. De zuurgraad in de pens (die normaal ongeveer 8 is) zakt dan dramatisch en daardoor gaat de pens stilliggen. Dat is dus helemaal niet de bedoeling. Het is dus belangrijk om goed te voeren en voerveranderingen langzaam laten verlopen!

Als de pens vol is, komt het gras beetje bij beetje terug in de mond van de koe. Die ligt dan lekker ontspannen in de wei (of in de stal) en kauwt het fijn: ze herkauwt haar eten. Als het fijn genoeg gekauwd is, wordt het opnieuw ingeslikt. Dankzij een vernuftig mechanisme komt het dan in de volgende maag.

Netmaag

De tweede maag is de netmaag - Reticulum zegt de veearts. Hier begint de vertering van de herkauwde massa. Daarna gaat het naar de volgende maag.

Boekmaag

De derde maag is de boekmaag, ook wel Omasum genoemd.

Hier wordt het vocht uit het half verteerde voedsel gehaald. Het vocht wordt afgevoerd via de nieren en de blaas. De koe plast het in een grote straal uit.

Lebmaag

De vierde maag, ook wel Abomasum genoemd, lijkt op de mensenmaag. Hier wordt het voedsel grondig verteerd, waarna het de darmen ingaat. De voedingsstoffen worden via de darmwand door het bloed opgenomen en gaan zo naar de plaats waar ze nodig zijn. De niet gebruikte rest, de afvalstoffen, gaat verder via de darmen naar buiten: die vinden we terug in de vorm van de bekende koeievlaai.

Maar wat voor de koe afvalstoffen zijn, blijken juist weer voedingsstoffen voor de planten: de gewassen voor mensen en dieren. Zoals aardappelen, wortelen, uien en maïs. En zo is de kringloop rond!

De week van het platteland

De Week van het Platteland wordt dit jaar gehouden van 21 t/m 28 juni en heeft als thema: de Boerderij. Ook de familie Lont, in Slootdorp doet weer mee. Ze houden Open Dagen op 21 en 22 juni van 10 tot 16 uur, waarbij ze inspelen op het thema : Toen en Toekomst. Dat doen ze omdat ze een modern melkveehouderij bedrijf hebben met een paardenfokkerij, fokschapen en veel erfieren.

“Wij vinden onszelf nu bijna al speciaal, omdat we op de grens zitten van Toen en Toekomst. Bij ons is de combinatie van vee en erfieren die nog een grote vrijheid genieten, gecombineerd met een goede gezondheidscontrole (dierenarts, preventief enten enz.) maar ook met aandacht voor de individuele behoeften van het dier of de diergroep.

Dit staat midden tussen het nostalgische plaatje van *Toen* (hard werken voor boer en vee, woon- en leefomgeving waren vaak belabberd, er waren weinig dierenartsen enz.) en de gesloten veebedrijven van de *Toekomst*. De toekomst die, gezien de wetgeving, voor velen al is begonnen en waar de

dier-omstandigheden dan misschien wettelijk gezien optimaal zijn, maar waar de individuele behoeften van mens en dier op een bijzonder laag vlak zijn terechtgekomen.”

“Wij willen ons best doen om op de Open Dagen de mensen dit beeld van Toen en Toekomst te laten zien. Het is mooi dat de Koevoet hier aandacht aan besteedt – wellicht krijgen nu ook mensen uit andere delen van het land interesse om ons te bezoeken.

Tegen die tijd zijn er vele jonge dieren geboren. We verwachten lammetjes en geitjes, kuikens van kippen en eenden, maar ook veulens van Friesen en Tinkers. Deze laatste staan volgens ons ook op de grens van Toen en Toekomst. Toen waren het echt werkpaarden en nu staan ze erg in de belangstelling voor recreatie. Ze zijn werkwilleg, sober en hebben veelal een zacht, op mensen gericht karakter. Kortom: er is genoeg te zien. En misschien zijn er wel adoptievrienden of collega-boeren die ons willen helpen met het invullen van de open dagen. Heel graag!”

*De familie Lont woont aan de Hippolytushoeve 17
1774 MK Slootdorp. Telefoon 0227-602426*

Koe in het nieuws: de Groninger Blaarkop

De Groninger Blaarkop is een uniek dier met opvallende herkenningspunten. Het is een van de oudste rassen in Nederland – én een ras van eigen bodem. Je hebt Roodblaren en Zwartblaren. Ze zijn over het hele lichaam rood resp. zwart. De kop is wit, en rond de ogen zitten rode c.q. zwarte ringen: de “blaren”.

Van de poten mogen alleen de koten wit zijn en ook op de buik is ietsje wit toegelaten. De Blaarkop is dus altijd goed herkenbaar, hoewel er soms verwarring is met de M^ont Belairde. De Blaarkop is niet groot. Een vaars met een stokmaat van 142 cm is normaal (zwartbont of roodbont vee met Holsteiner

bloed is soms 10 cm groter). Maar ondanks die geringe grootte, is de Blaarkop heel robuust, en hij kan heel oud worden. Met melken zijn het makke dieren. En het afkalven gaat vrij gemakkelijk. Eigenlijk hebben ze alleen maar pluspunten.

Een kennis van mij heeft Blaarkoppen, en ik mag coördineren met de stierkeuze e.d. (Hij is niet aangesloten bij Adopteer een Koe, maar dat is natuurlijk zijn eigen keus.) Eén van zijn vaarzen – Letta 18 – heeft pas gekalfd. Ze was geïnsemineerd door een Blaarkopstier, Holdon Acrobaat. Maar dat is geen zuivere Blaarkop (slechts 6%). Hij stamt af van Jabot, een Holsteiner dus. Het kalf is gelukkig wel getekend als een Blaarkop, maar ze heeft een vlek teveel onder haar rechteroog. Maar ik heb het voor elkaar gekregen: de volgende keer dat Letta 18 tochtig is, gaan we Rik van Luxemburg gebruiken. Dat is wél een 100% Blaarkop, dus daar verwacht ik een leuk kalfje van.

Er is trouwens in Nederland een vereniging, Het Blaarkop Rundvee Syndicaat. Op mijn website <http://groups.msn.com/cowlover707> staat het adres. Daar vindt u ook wat foto's van de Blaarkop.

Dieuwke Schorer-Pama

Noot van de redactie: foto's van blaarkoppen vindt u ook op www.cs.rug.nl/~peter/Opplachterzijl/Blaarkoppen/

We komen even terug op het artikel "Aan de hoorns herken je de koe" in Koevoet 9. Dat werd geschreven door Henriëtte Sabel, boerin van de de Hooge Stoep in Nieuw Balinge. Dat de afgebeelde koe geen Limousin is, had u natuurlijk wel begrepen. Het is een Schotse Hooglander – het rund met de mooiste hoorns (vind ikzelf - JT).

Start LBC groot succes

Op 1 februari kwamen zo'n vijftig boer/consumentcombinaties bijeen op de Eemlandhoeve. Het werd een dag met veel enthousiasme, chaos en schitterende ideeën - en voorbeelden over de inzet van geld, geest en mankracht in lokale boer/consumentenverbanden (LBC's).

De bijeenkomst was bedoeld om een selectie te maken van de 22 meestbelovende initiatieven (de binnencirkel) met daaromheen een meekijkende, meedenkende en meelerende buitencirkel van zo'n dertig bedrijven.

(Andere bedrijven zijn welkom, als ze zich bekend maken, samen met een burgervertegenwoordiger.)

Inmiddels hebben de initiatiefnemers van het project (CLM, Biologica, StiM) de gegevens van alle deelnemers op een rijtje gezet, een begin gemaakt met een website, en een nieuwsbrief die eind maart verschijnt. Verder richten we alle aandacht op fondsenwerving.

De zeven AEK-bedrijven die meedoen in de binnencirkel zijn Agrarisch Cultuurgoed (0575-501397), De Bontekoe (0165-382418), de Beekhoeve (0348-401254), de Kempmaan (036-5384262), Ekokoe (06-8876906), Hamstermieden (0512-331367) en de Henricus Hoeve (0487-591416).

Mocht u, ook als adoptievriend elders, gemotiveerd zijn voor een steviger verbinding met de boer (in geld, geest of mankracht), dan kunt u met hen - of met de andere LBC-deelnemers - contact opnemen, een namenlijst vindt u binnenkort op www.lbc-verbanden.nl. Maar óók kunt u natuurlijk uw diensten aanbieden aan uw 'eigen' boer.

Je hoeft per slot van rekening niet per se een lokaal boer-consumentverband te vormen!

Het broeit in de bodem! Leven in de brouwerij.

We houden u in de Koevoet op de hoogte van de inspiratie en transpiratie in dit LBC-project.

Volop actie bij familie Hupkes

2003 is het jaar van de boerderij, en Marente Hupkes, in Voorst, is van plan om daar op haar bedrijf veel aandacht aan te geven. Ze werkt hiervoor samen met de melkveehouders Terwel en Derksen, de Carrousel vereniging, Molen de Zwaan Tuinderij Lumbricus, varkenshouderij Franssen, Vereniging Veluwe-ijsselzoom en de gemeente Voorst.

‘We organiseren allerlei activiteiten. Natuurlijk komen er boerderijdagen voor de adoptievrienden, maar er komt ook een bijzondere open dag, waarop ook ‘gewone’ burgers welkom zijn. Dat is op 17 mei. We openen dan een sky-box, jawel, en de sportievelingen kunnen meedoen aan een heuse estafette. Voor wie wat rustiger aan wil doen, zijn er wandeltochten langs diverse melkveebedrijven en molen de Zwaan. En wie helemaal zijn gemak zoekt, maakt een rit per koets door de groene ruimte.

Verder komen er deze dag vijf koeienkunstenaars naar de boerderij. En er zijn workshops “Schilderen tussen de koeien” (midden in het land) en een cursus “Koe knuffelen”.

Tevens zal er een expositie te bezichtigen zijn van koeienkunst. Meer informatie hierover is te vinden op de website

www.jaarvandeboerderij.nl

‘Het is wel aardig om te melden dat we van het ministerie een flinke subsidie hebben gekregen voor ons project *Creatieve Coalitie*. Daarin ontwikkelen we met een groep agrariërs uit ver-

schillende sectoren van de land- en tuinbouw concepten voor vernieuwing op het gebied van groene economie, natuurbewustwording, eerlijk vlees, mineralen-management en eco-aardbeien. Een van de concepten behelst het op poten zetten van een voorbeeldbedrijf: “De groene onderneming”. Op deze boerderij kunnen ‘stedelingen’ maar ook boeren die op een andere manier hun bedrijf willen voortzetten, zien wat groene economie inhoudt. Zo’n groene onderneming biedt bijvoorbeeld mogelijkheden voor kinderopvang, spiritualiteit, kinderpartijtjes en een praatcafé.’

‘Steeds meer mensen raken geïnspireerd door dingen die we hier aanpakken, en vooral ook door de manier waarop we aan de weg timmeren’, vertelt Marente.

‘De overheidssubsidie voor de Creatieve Coalitie heeft ons goed geholpen, maar we zoeken ook andere sponsors die het initiatief een warm hart toedragen. Tot nog toe loopt dat goed. We bouwen nu een ontmoetingsruimte waar mensen kunnen werken aan de veranderingen in de landbouw, maar waar je bijvoorbeeld ook kunt werken aan verbetering van je kwaliteiten als ondernemer.’

(Meer informatie bij: Marente Hupkes-Bouman, tel: 0575-501397 / 06-23209149 of via e-mail bij [info@agrarischcultuurgood](mailto:info@agrarischcultuurgood.nl))

In een hok, of uit een hok?

Dilemma’s en pijn bij het indelen in categorieën

In de vorige Koevoet meldden we dat de deelnemende boeren een brief van ons zouden krijgen naar aanleiding van de zelf-analyses. Inmiddels hebben ze die binnen. Bij veel boeren is deze terugkoppeling goed ontvangen, maar niet bij iedere boer was dat van harte. Met enkele boeren die in categorie 3 zijn ingedeeld, hebben we daar nog even stevig over aan de telefoon gehangen. En dat doet ook bij ons de vraag rijzen: doe je er misschien meer kwaad mee dan goed, als je mensen/bedrijven in klassen indeelt? En als je indeelt, hoe kun je dat het best aanpakken?

Een voorbeeld wil ik u niet onthouden. Om duidelijk te maken dat categorie 3-boeren voor ons (en voor u als burger) geen slechte boeren zijn, of half slechte (tussen 1 en 5), maar dat het boeren zijn voor wie het moeilijk is om op alle drie niveaus (economisch, ecologisch en sociaal) de zaak op stoom te krijgen, en intussen gigantische pionier kunnen zijn! Terwijl het misschien lijkt dat je alleen maar een pionier bent als je in categorie 1 zit. Dat kan nooit onze bedoeling geweest zijn, maar toch...

Aart van de Beek is zo’n categorie 3-boer. Althans, volgens onze vragenlijst, ons profiel. Aart heeft een aantal jaren geleden de stap gemaakt van gangbaar naar biologisch. Hij wilde geen kneuterigheid of terug naar vroeger, maar juist met de technologie van deze tijd verantwoord biologisch boeren. Hij besloot tot biologisch boeren m.b.v. een robot, en is daarin een absolute pionier. Hij krijgt om die reden ook veel overheden, adviesbureaus en collega-bedrijven over de vloer. Maar... hij heeft financieel gigantisch zijn nek uitgestoken. Dat drukt zwaar, niet alleen op hem, maar op zijn hele gezin/bedrijf.

En niet alleen financieel, maar ook geestelijk. Het wordt de komende jaren erop of eronder. Zelf gelooft hij er heilig in, en wij met hem, en we willen er met hem ook alles aan doen om het zover te krijgen. Destijds begon hij met 3 van de 9 onderdelen op groen. Volgens zijn zelf-analyse na 1 jaar is er hier en daar wel al wat opgeschoven, maar het aantal groenen zit nog niet op 5 of 6.

Externe factoren, zoals het beleid van Fischler en de gedaalde melkprijzen, maken het er ook niet beter of makkelijker op. Aart, dank voor je telefoontje en mijn excuus voor onze ‘kort door de bocht’-toelichting bij categorie 3. Voor ons ben je een buitengewoon moedige pionier en we zijn blij dat je er bij zit!

Anne Stijkel

Kort

De prijs van vlees is in de voorbije tien jaar met 41 % gestegen. Dat wil zeggen: voor consumenten. Voor boeren is de prijs die ze krijgen juist gedaald: met liefst 44 procent. Jan en Henriëtte Klijnjan-Sabel (adoptieboeren in Nieuw Balinge) kregen in 2002 van de slager 700 euro minder voor een koe dan in 2001. Als dat geen argument is om voortaan vlees bij de boer te kopen...

* * * * *

De Allardspolder – in de Biesbosch – wordt sinds kort gepacht door adopteer-een-koe-boer Jan Saarloos, in Drimmelen. Omdat daar veel recreanten en natuurliefhebbers komen, mogen er alleen ossen grazen. De adoptievrienden mochten namen kiezen.

* * * * *

De geboorte van een kalf is een hele belevenis – kun je nagaan wat de drieling teweegbracht die medio november in de stal van de familie Saarloos ter wereld kwam.

* * * * *

Wie wil zien hoe uitgelaten een koe reageert als ze in het voorjaar weer de wei in mag, moet 3 mei in zijn agenda noteren. Dan houdt Thijs Scholten, in Dalfsen, open dag en laat hij zijn vee weer 'vrij'.

* * * * *

De kerstpakkettijd ligt weer achter ons. Ook bij de StiM kregen we er een. Bescheiden, zoals van ons mag worden verwacht, en samengesteld door één van onze adoptieboeren ('t Geertje, in Zoeterwoude) met producten van biologische teelt.

Wat dacht u trouwens van een adoptiekoe als kerstpakket? Of een vlees- of zuivelpakket? We gaan er werk van maken om dat voor de komende kerst te promoten. Misschien een idee om bij uw baas te deponeren?

* * * * *

Boer Dirk Bogaard, in Groenekan, kwakkelt met zijn gezondheid. Bureaucratie en regels zorgden ervoor dat hij met hart-ritmestoornissen in het ziekenhuis belandde. Daardoor konden de georganiseerde boerderijdagen niet doorgaan. Maar iedereen is altijd welkom op de boerderij en de kaaswinkel.

Week van het platteland

Let op: er doen veel boeren mee aan deze actie. Het platform Biologica organiseert al sinds jaar en dag deze open dagen voor biologische boeren, en verzorgt ook de publiciteit ervoor. Vorig jaar bezochten liefst 70.000 mensen die dagen! Houdt hun website in de gaten: www.platformbiologica.nl.

En ook van 'onze' boer Henk Hoefnagel, in Beneden Leeuwen, weten we dat hij een heel activiteitenprogramma heeft. Niet alleen voor deze dagen in juni, maar ook in mei, en september en oktober. Kortom: informeer bij uw eigen AEK-boer!

Overzicht boerderijdagen

Voor de komende tijd staan – voor zover bij ons gemeld - de volgende boerderijdagen op het programma:

- Leen en Willy de Vink, Zegveld: 29 maart
- Stadsboerderij Almere: 30 maart
- Fien Bosgoed, Terwolde: 5 april
- Jansen, Hilversumse Meent, 12 april vanaf 14 uur
- Van den Berg (Ackerdijk) Delft, 12 april van 10 – 16 uur
- Familie Kastelijn, Kamerik: 19 april
- Anne Koekkoek (Harmannahoeve) Harlingen: 26 april
- Jan en Ellie Saarloos, Drimmelen: 3 mei
- Thijs Scholten, Dalfsen: 3 mei
- Marente Hupkes, Voorst: 17 mei
- Jan en Annette Vrolijk, Oosthuizen: 15 juni van 14 – 16.30 uur
- Henk Hoefnagel, Beneden Leeuwen: 26 en 27 april: doedagen
17 en 24 mei fietstochten+picknic
21 en 22 juni open dagen
- Deinum/Ensing, Sondel: 29 maart
- Marlies Hermans, Beuningen: 22 juni open dag en boerderijdag
- Henk Brandsma, Bolsward: 29 maart. Op 21 juni open dag
- Theo Spruit, Zegveld: 26 april
- Mts Blokker, Oostwoud: 29 maart
- It Ecoloar, Wythmen, 22 juni open dag

Meer en meer boeren schrijven ons dat ze het moeilijk vinden om een programma te bedenken voor hun boerderijdag. Welke adoptievrienden voelen ervoor om hierover te brainstormen, zodat we onze boeren wat uitgewerkte ideeën kunnen aanreiken?

Laat het ons weten via info@adopteereenkoe.nl

Bedrijfssluiting

Bedrijfssluitingen gaan helaas niet aan AEK-boeren voorbij. De familie Schooleman in Aduard, heeft het besluit moeten nemen om het bedrijf te beëindigen. Ze deden nog pas kort mee aan de actie, en hadden nog maar enkele adoptievrienden. Voor hen hebben we intussen een andere adoptieboer gevonden. De familie Schooleman wensen we sterkte.

Kent u trouwens de ZOB? Da's de Zelfhulp Organisatie Bedrijfsbeëindigers, een organisatie die die boeren ondersteunt die hun bedrijf beëindigen. Ze bestaat vooral uit mensen die eerder zelf hun bedrijf gedwongen moesten beëindigen. ZOB is gehuisvest in het gebouw van PON, Stationsstraat 15, Tilburg. Coördinator is Tonny Verrijt. Haar email adres: t.verrijt@pon-brabant.nl.

Er is ook een internetpagina:

http://home.hetnet.nl/~rdkidog/html/l_info_zob.html

Kopen bij de boer

Veel AEK-boeren verkopen producten aan huis; sommigen in combinatie met collega's in de omgeving. En een aantal van hen biedt ook excursie- en kampeermogelijkheden. Hieronder geven we een overzicht. De meeste boeren zijn biologisch of bezig met de omslag, en een aantal heeft het Eko-keurmerk en/of is biologisch dynamisch. Daar gaan we binnenkort in de Koevoet wat uitgebreider op in.

De openingstijden van hun winkels lopen nogal uiteen. Daarom raden we u aan om hierover even te bellen met de boer van uw keuze. En mocht er ondanks onze zorgvuldigheid een fout in de lijst zitten, dan horen we dat graag van u. Dan kunnen we de juiste lijst, voorzien van de aanduidingen Eko, Demeter, Skal, BD en wat dies meer zij, binnenkort op onze internetpagina's zetten.

Bedrijf/boer telefoon producten

In 't Anker	0113-341455	rundvlees (kleine pakketten), kampeermogelijkheden	Vrolijk	0299-401298	melk en yoghurt
De Bontekoe	0165-382418	rundvlees (pakketten op bestelling)	Wagter	0313-414328	rundvlees, eieren, appels, uien, groentesappen, paardenstalling/pension
Dave v. Santen	0172-518156	wol	Wieringa	0317-620737	rundvlees (losse verpakking diepvries), melkproducten
Saarloos	0183-502434	rundvlees (Hooglanders) (pakketten op bestelling), melk, eieren, kampeermogelijkheden	Eemlandhoeve	033-2999200	vlees (rund, varken, kip) in pakketten en los (diepgevroren), kaas, kruidenierswaren, vergaderaccommodatie, rondleidingen
Tieleman	0187-651967	rundvlees (pakketten 20 kg) (www.scharrelkoeien.nl)	Kok	0342-451414	vergaderruimte, kampeerruimte, excursies
Lont	0227-602426	vleespakketten op bestelling, levende have: kippen, schapen, geiten, pauwen, konijnen, kalkoenen, paarden, pony's, melk, eieren	Robbers	0344-682009	rund- en varkensvlees (los), vergaderruimte, overnachtingsmogelijkheid met keuken
Dijkstra	023-5384097	rundvlees (Limousin) (los en op bestelling)	Dirk Boogaard	0346-211481	zuivel, kaas
Marlies Hermans	024-6774666	rund-, geite- en schapevlees, eieren, schapewol en -vachten, mest, kruiden, heemplanten, kampeermogelijkheden, caravan en tipi, feestruimte, workshops, beeldentuin (eko) (www.aandedijk.nl)	Koos van der Laan	0348-401254	rundvlees (los), appelsap, walnoten, ijs, groeps- en vergaderruimte, excursies
			Dirk Kool	0348-410051	vlees (rund, varken, lam) in pakketten, losse melk
			Spruit	0348-691382	vlees (rund, kalf) los of in pakketten
Ter Beek	0294-412063	verjaarspartijtjes, ontvangst/rondleiding schoolklassen	Henk Overeem	035-5310838	rundvlees (los) van Blonde d'Aquitanes
De Graaff	0297-254039	rundvlees (los), excursies voor schoolklassen	Jansen	035 6892295	picknictafels- en banken op maat

Stadsboerderij	036-5384262	rundvlees (in kleine verpakkingen), natuurkampeerterrein, verhuur van (vergader)ruimte, wandelroutes, fiets- en ruiterspaden	't Ekolaer	0529-401929	vlees (rund, varken, kip, lam) los en in pakketten, melk, excursies
Math Loonen	0485-441868	rundvlees in pakketten	De Zonnebloem	0543-563355	rund-, varkens- en kippevlees, groente- en fruitpakketten, zuivel, groepsaccommodaties
Hoefnagel	0487-591416	vlees (rund, varken, in pondspakken), melk (www.geocities.com/henricushoeve)	Gerard Scholten	0547-292768	PC-verkoop en –reparatie, wandelroutes, kampeermogelijkheden (www.deoosterhof.nl)
Thom Krol	0512-331367	rundvlees in pondspakketten (op verzoek ook schaap en hert), groepsaccommodatie, educatief (school)programma (www.hamstermieden.nl)	Hupkes	0575-501397	kinderfeestjes, schilderworkshops tussen de koeien, (www.agrarischcultuurgoed.nl)
Durk Oosterhof	0512-545571	rundvlees (los en in pakketten), groepsontvangsten, excursie biologische landbouw (www.biologisch.netmenu.nl)	Riepma	058-2519485	rundvlees (halfpondsverpakking) zuivel, griekse yoghurt, bloemen, groente, eieren, kamperen, woonwagen, caravan, roeiboten, kano's
Deinum/Ensing	0514-603298	melk, voetreflexmassage, holistic pulsing massage	Van Rijn	071-5802642	vlees in pondspakket (varken, rund, kip), levende dieren (geiten, konijnen, kippen, cavia's), zuivel, kruideniers waren, feestruimte, theehuis, kano's, roeiboten, camping, trekkershutten (www.hetgeertje.nl)
Koekkoek	0517-414071	rundvlees in pondspakken, spek, zuivel			
Hiemstra	0523-657007	zuivel (koe/geitenmelk), vergaderruimte, rondleidingen (www.de-schans.com)			
Kleinjan	0528-321252	vlees (rund, kalf, varken, kip) (los en in pakketten), victoriabaars			

www.adopteereenkoe.nl

Een initiatief van Stichting Milieubewustzijn 035 - 655 93 59